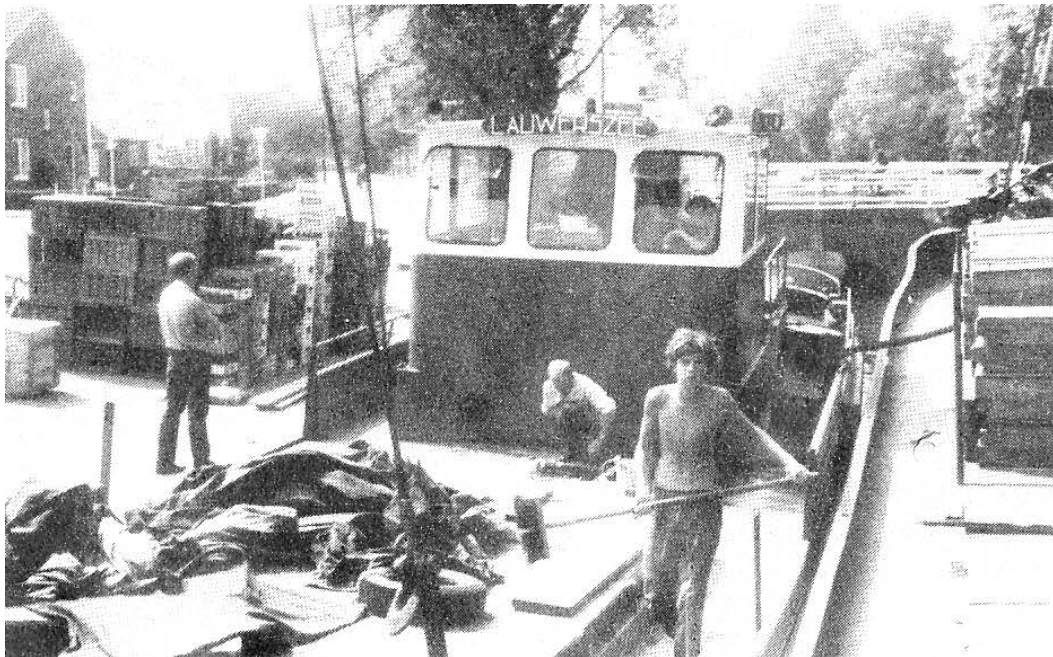


Aan de hand van een gesprek met Jan Groendijk, oud-beurtschipper van "de Lauwerszee", schreef Pieta Schaap het nu volgende verhaal.

VAN BRIL TOT PAARD, ALLES NAM JAN MEE! !



Levensmiddelen, veevoer, bouw materiaal, enz. worden tegenwoordig met o.a. vrachtauto's op de veerboot naar het eiland vervoerd. In vroegere jaren werd dit allemaal per beurtschip naar het eiland gebracht. In het begin van deze eeuw werd de beurtvaart door de Dokkumer middenstand onderhouden.

In 1933 nam de vader van Jan Groendijk, Wyb Groendijk, de beurtdienst over van zijn schoonvader de heer Jackel Sijtsma, die dit werk samen met de heer Rink Dobbinga deed. Alhoewel Wyb Groendijk meer voor het boerenbedrijf voelde, is hij toch meer dan 30 jaar beurtschipper geweest. Zijn zoon Jan ging in 1948 mee als schipper en nam in 1966 het bedrijf over.

Er werd gevaren met 2 beurtschepen, een kleine en een grotere. De eerste werd meestal gebruikt voor de beurtdiensten naar Dokkum en de grotere voor diensten op Leeuwarden. In vroegere jaren werd in principe één beurtdienst gevaren: maandags met goederen naar Dokkum en Leeuwarden en woensdags met retourgoederen terug naar het eiland.

Later waren er meer vaarten per week: drie keer naar Dokkum en één keer naar Leeuwarden. Er werd op tijd gevaren en dat betekende dat de vaart soms 's morgens vroeg al begon en dat de terugvaart erg laat was. Daarna moesten bederfbare goederen zoals melk en vlees nog naar de klanten gebracht worden. De volgende dag werd de rest bezorgd.

Al met al was het een intensief beroep, want alles gebeurde handmatig; stenen werden nog niet per pallet vervoerd, maar werden één voor één in- en uitgeladen. De heer Groendijk heeft op deze manier bijvoorbeeld de gereformeerde kerk drie keer door de handen gehad. Eén keer met het laden van de stenen in het ruim, één keer met het verladen van de boot op de wagen en één keer met het uitladen bij het bouwperceel. Niet altijd verliep de dienst zoals gepland was. Zo heeft het schip door extreem lage waterstanden bijna veertien dagen vastgezet op het wad. Door deze ongelukkige situatie moesten de goederen op het wad gelost worden en lopend naar de oude steiger gebracht worden.

In 1963 is er door de strenge winter zelfs 13 weken niet gevaren, maar er was altijd genoeg voorraad bij de eilander winkeliers. De bakkers bijv. zorgden ervoor dat zij vóór de Kerst genoeg meel hadden ingeslagen voor de hele winter.

Jan Groendijk vervoerde letterlijk alles en niet alleen grote partijen maar ook bijv. een horloge dat naar de juwelier moest. Zo moest hij eens in de zoveel tijd voor een oude eilander een nieuwe pet kopen

aan de wal en meenemen naar het eiland. Hij was dus ook "boodschappenjongen". Het kwam wel eens voor dat er een kleine 50 boodschapjes gedaan moesten worden. Een tijdrovend karwei, maar het voordeel ervan was dat er veel sociale contacten opgebouwd werden met middenstanders in Dokkum en Leeuwarden.

Ook vee werd per beurtschip vervoerd; in het voorjaar gingen hokkelingen (jonge koeien) van de wal mee aan boord, om op de kwelder te kunnen grazen en in september gingen ze weer terug naar de wal. Om ze te kunnen onderscheiden van de plaatselijke hokkelingen, werd het haar van de staart van de koeien van de vaste wal kort geknipt. Ook is er een keer een varken vervoerd dat tijdens de reis uit zijn afscheiding ontsnapte en zich heerlijk tegoed deed aan de meegebrachte groente. Dat het niet altijd rozegeur en maneschijn was getuigt ook die keer dat tijdens stormweer een lading zachtboardplaten overboord waaide en daardoor niet meer bruikbaar was.

Toch denkt de heer Groendijk met véél genoeg aan die tijd terug en zou zo het werk weer overdoen. Op 15 december 1977 is de heer Groendijk, zoals zoveel collega's, met de beurtdienst gestopt. Door de vele veranderingen werd er steeds minder vervoerd: het eiland werd voorzien van een gasleiding, zodoende hoefden er geen gasflessen meer vervoerd te worden; de elektriciteitscentrale deed geen dienst meer, dus stopte het vervoer van grote hoeveelheden olie; ook de melkfabriek sloot zijn deuren, daar hoefde dus geen steenkool meer naar toe en geen kaas meer vandaan. Al met al vielen er grote afnemers af, zodat de dienst niet meer rendabel was en mede door de strengere eisen die aan de dienst werden gesteld, leek het de heer Groendijk beter om te stoppen.

Zoals zo veel dingen behoort de functie van beurtschipper tot het nostalgische verleden. De eilanders zullen nu niet meer via de bel (dorpsomroeper) op de hoogte worden gebracht met de mededeling dat het beurtschip Lauwerszee maandagmiddag om 3 uur vertrekt en dat er nog goederen kunnen worden gebracht tot een uur voor vertrek !!

Pieta Schaap.